

Rapport Commissie Advocatuur

Het rapport van de Commissie Advocatuur, onder voorzitterschap van Peter van Wijmen, biedt geen baanbrekende voorstellen en enthousiaste reacties zijn ver te zoeken. Niettemin is het een grondslag voor de standpunten over de advocatuur die de regering binnen enkele maanden zal innemen. In een eerste ronde hebben we de reacties gepeild op twee voorstellen van de commissie: *no win no fee* en de Regelgevende Raad.

Debat over tarieven

Lex van Almelo, journalist

De Commissie Advocatuur wijst *no cure no pay* onder meer af omdat de onafhankelijkheid van de advocaten daarbij te veel op het spel komt te staan en winnende cliënten de verliezende cliënten van hetzelfde kantoor op ondoorzichtige wijze subsidiëren. De commissie ziet meer in het Engelse *conditional fee system*, ofwel *no win no fee*. Daarin zijn verschillende varianten mogelijk, die neerkomen op geen honorarium of een zekere korting bij verlies respectievelijk een bepaalde opslag van maximaal 100% over het honorarium bij winst. In dit systeem moet de advocaat zijn uren bijhouden, hetgeen volgens de Commissie de controleerbaarheid van de nota vergroot.

NIET OP LITERATUURLIJST

De NMa juicht *no win no fee* toe, omdat het de mogelijke beloningsvormen verruimt. Maar verder wacht de NMa eerst het standpunt van minister Donner van Justitie af. Verzekeraar Achmea vindt zowel *no cure no pay* als *no win no fee* aanvaardbaar, mits er een vorm van toezicht komt om misbruik te voorkomen.

Jan Loorbach, één van de twee advocaten in de Commissie: 'Je moet als advocaat geen aandeelhouder in de claim worden. Dat doet te zeer afbreuk aan de onafhankelijkheid tegenover de cliënt. Dat is ook een belangrijk argument van Donner. Hij ons heeft gevraagd om een oordeel over *no cure no pay* en wij wisten vooraf wat hij ervan vond. Maar ik geloof niet dat je kunt zeggen dat wij Donner tegemoetkomen in het rapport.' Commissielid en rechtseconoom Roger Van den Bergh is met *sabbatical* en blijkt niet bereid commentaar te geven. Dat Van den Bergh ongelukkig is met

Minister Donner ontving op 24 april jl. het rapport van commissievoorzitter Van Wijmen

het advies kan Loorbach niet zeggen. 'Maar hij is als rechtseconoom natuurlijk een man van de marktwerking.'

Dat is directeur Jan Houkes van de Pals groep ook. De Pals groep is een letselschaderegelaar die vaak werkt op *no cure no pay*-basis. Volgens oud-advocaat Houkes onderhandelen advocaten vaak bij voorbaat met verzekeraars over het aantal te vergoeden uren. En daarbij komt de advocaat volgens hem in de verleiding 'de zaak te beduvelen'. Houkes pleit er daarom voor *no cure no pay* met een percentage van 20 te beschouwen als 'een redelijke honorariumafsprake' in de zin van art. 6:96 BW. Daarbij kan de verzekeraar de advocaat niet ten nadele van diens cliënt beïnvloeden, terwijl een adequate selectie aan de poort en concurrentie op kwali-

teit worden bevorderd. 'Deze voordelen mis je bij *no win no fee*.'

Houkes wijst op de literatuur van onafhankelijke wetenschappers, die voor *no cure no pay* pleiten om de toegang tot het recht te vergroten of kritiek uiten op de transparantie van urendeclaraties. De namen van deze auteurs – H.B. Kritzer (*Legal fees create incentives for lawyers to misbehave*), Heico Kerkmeester en Maurits Barendrecht – komen echter niet voor op de literatuurlijst van de Commissie Advocatuur.

TE VEEL RISICO

Jan Loorbach: 'Persoonlijk, persoonlijk zeg ik dat iedere vorm van honorering een onzuivere prikkel in zich herbergt. Bij alle varianten heb je daarom toezicht nodig op integer handelen.'

MATTHIJS KAAKS

Advocaat in oorlogstijd

Wat weten we eigenlijk van het reilen en zeilen van onze confrères tijdens de Bezetting? Weinig, zo blijkt uit een kleine informele rondgang langs baliegenoten, enkele misse grappen over de bloeiende letselschadepraktijk in de oorlogsjaren daargelaten.

Binnenkort gaat dat veranderen met de opdracht tot geschiedschrijving die de Orde heeft gegeven aan het NIOD (zie ook elders in deze Actualiteiten). Er is haast geboden want directe bronnen zijn uiterst schaars geworden. De speciaal ingestelde Commissie Onderzoek Oorlogshandelingen der Nederlandsche Advocaten (COONA) heeft nog vijf confrères kunnen achterhalen die in de Tweede Wereldoorlog praktijk voerden. Ik was bij de eerste hoorzitting afgelopen week waar deze vijf mannen indrukwekkend verslag deden van hun werk onder barre omstandigheden.

‘Advocaten waren we. Maar *goeie* advocaten.’ Vooral de anekdote dat ze in de rechtszaal altijd heimelijk het V-teken maakten in de mouw van hun toga, oogste veel lof.

De voorzitter van de Commissie sprak in zijn inleiding van de tijd dat advocaten nog geen ‘op winst gerichte zakenlieden’ waren, maar slechts mannen van eer. Er was geen Commissie Advocatuur. Geen Donner. Wel veel Duitsers.

Toen kreeg mr. Brekkenbul, bijgenaamd de Wraker, het woord. Van de vijf veteranen was hij nog het meest vief. Zonder hulp liep hij naar de lessenaar. Het werd doodstil in de zaal.

‘Duitsers dagvaardde ik dagelijks’, gromde hij. Er klonk applaus. Wat volgde was een heroïsche opsomming van wapenfeiten. NSB’ers met straatverbod. Illegaal beslag op nazi-tegoeden. Onderduikers in de Togakamer. Een *goeie* akte was een valse akte. En er werd volop gewraakt. Mr. Brekkenbul is nog steeds praktiserend advocaat, en op grond van bijzondere verdienste vrijgesteld van de Permanente Opleiding.

Een zichtbaar geëmotioneerde voorzitter bedankte hem uitbundig. De maatschappij heeft veel aan deze advocaten te danken. Daar mocht wel eens wat meer bij stilgestaan worden. De zaal sloeg instemmend met de vuist op tafel bij de nauwelijks verholen kritiek op de overheid en de media die de goede stand van de advocatuur tegenwoordig schandelijk te grabbel gooien. Vooral het grote gebrek aan historisch besef was daar debet aan.

Langzaam drong het tot me door dat het een geniale strategie was van de Orde. De houding en rol van de advocatuur zestig jaar geleden is het actuele thema geworden. Als dat nu nog onderzocht moet worden, zal iedereen moeten begrijpen dat het nog wel even duurt voordat onderzoek gedaan wordt naar kwalijke elementen in de advocatuur van vandaag de dag. Wie toch wil weten wie die 100 à 200 dubieuze advocaten zijn die naar schatting van onze deken de rotte appels vormen van de Balie, zal minimaal een halve eeuw moeten wachten.

Die boodschap zal worden onderstreept in een speciale media-campagne met reclamefilmmpjes over advocaten in oorlogstijd. Wie daarin wil figureren (er is vooral een tekort aan NSB’ers) kan zich opgeven bij de Orde.

Theo Woudstra van Achmea Personenschade is dat met Loorbach eens. De verzekeraar vindt zowel *no win no fee* als *no cure no pay* aanvaardbaar als daarmee de drempel lager wordt voor personen die niet in aanmerking komen voor gefinancierde rechtshulp en geen rechtsbijstandverzekering hebben. Maar dan is wel toezicht nodig om te voorkomen dat advocaten te veel verdienen aan ‘quick wins’ of van twee walletjes eten door bij de cliënt een percentage in te houden op de schadevergoeding en bij de aansprakelijke verzekeraar uren te declareren.

Een voor sommigen wellicht onverwachte tegenstander van *no cure no pay* en *no win no fee* is letselschade-advocaat Gijs Verkruijsen. Dat wil zeggen, advocaten mogen net als hij best werken voor onafhankelijke organisaties die zaken aannemen op *no cure no pay*-basis. ‘Maar het financieren van een zaak voor de cliënt is een oneigenlijke taak voor de advocaat. Een dokter mag ook geen ziektekostenverzekering beginnen. Daarbij komt dat de gemiddelde advocaat zich zo’n procedure niet kan veroorloven. Een beetje letselschadezaak kost enkele tienduizenden euro’s en met een beetje pech nog meer. Dat is te veel risico voor een advocaat die gemiddeld 60.000 tot 70.000 euro verdient.’

NIET VERDER

Al met al leert deze rondgang dat de Commissie Advocatuur het debat niet veel verder helpt. Er bestaat grote behoefte aan een onderzoek naar de beloningspraktijk bij zowel *no cure no pay* als urendeclaraties. Ondertussen is, om met Commissielid Jan Loorbach te spreken, ‘toezicht op integer handelen’ nodig, voor elke vorm van beloning.

Buitenstaanders in de Regelgevende Raad

Michel Knapen, journalist

Marcel Schyns, advocaat en oud-deken (Utrecht): ‘De Regelgevende Raad vind ik een verrassend en verfrissend idee. Wel heb ik moeite met de wetenschappelijke onderbouwing om voor verandering te kiezen. De commissie stelt dat een vermenging van regelgeving, bestuur en rechtspraak bij één orgaan niet meer van deze tijd is. Ik vraag me af of dat wel zo is. Bovendien valt er volgens de commissie op dit moment eigenlijk niets af te dingen op de kwaliteit van de zelfregulering. We moeten ons niet bezighouden met modebeelden en toegeven aan de waan van de dag. Aan de andere kant heb ik geen angst of zorg dat deskundigen van buitenaf meedenken over het functioneren van onze beroepsgroep.’

Dat er een strak toetsingskader in de wet moet komen, vind ik een wijze aanbeveling van de commissie. De kernwaarden van de advocatuur behoren dus in de Advocatenwet te staan. Ook moet de onafhankelijkheid van de leden van de Regelgevende Raad worden

>

gewaarborgd. Het moeten zeker geen politieke benoemingen zijn en de leden moeten geen vertegenwoordigers zijn van bijvoorbeeld consumentenorganisaties. Deskundigheid en hun achtergrond moeten de maatstaf zijn. Als hieraan is voldaan, kunnen we openstaan voor dit voorstel.'

Floris Bannier, advocaat en hoogleraar Advocatuur: 'Ik heb al eerder gezegd dat het centraal gezag binnen de advocatuur sterker zou moeten. De commissie stelt nu een Regelgevende Raad voor, omdat – zo wordt er blijkbaar gedacht – de huidige organisatie advocaten de hand boven het hoofd houdt. Ik heb grote aarzelingen bij een Regelgevende Raad. Dat de macht bij buitenstaanders wordt gelegd – en dat suggereert het rapport van de commissie – vind ik eng. Ik zou er geen moeite mee hebben dat die buitenstaanders *mee kijken*,

maar wat nu wordt voorgesteld, schiet te ver door. In dit model kan advocaten alles worden opgelegd. De onafhankelijkheid van advocaten wordt zo een groot probleem en er moeten goede garanties voor die onafhankelijkheid komen. Daarover lees ik niets in het rapport. Net zo min als de commissie zich uitlaat of de Orde een ZBO moet blijven.

Al met al is de Regelgevende Raad een nogal vaag orgaan. Als er voldoende waarborgen zijn voor de onafhankelijkheid van de advocaat, is er misschien aan zo'n Raad niet eens meer behoefte.'

Nick Huls, hoogleraar Rechtssociologie: 'Ik ben een voorstander van de Regelgevende Raad. Het is een passende reactie op een probleem waarmee de Orde worstelt. Veel advocaten zeggen: het gaat toch goed, er zijn toch geen problemen? Het gaat inderdaad goed

– maar hebben ze wel een politieke analyse gemaakt van de marktwerking? Europa ziet de Orde als een ondernemingsvereniging. De Regelgevende Raad is dan een adequaat instrument om de ongebreidelde marktwerking op te vangen. Met zo'n Raad kunnen advocaten worden beschermd tegen de NMa en Europa. Het is een goed gefundeerd instrument met regelgevende bevoegdheden en als dat eenmaal functioneert kan de NMa erbuiten blijven.

De advocatuur heeft dus niks te vrezen. En het is goed de tekenen des tijds te verstaan. Wel heb ik bedacht: wéér een raad erbij? Dat betekent meer verspilling en meer bureaucratie. Daarom zou het goed zijn de vijf Raden voor Rechtsbijstand op te heffen en als één raad te laten opgaan in de Regelgevende Raad. Dan vang je twee vliegen in één klap.'

~ Het is gezegd ~

Daarbij handelt hij in het belang van zijn client aan de hand van een zelfstandig, professioneel en kritisch oordeel, en volgt niet 'slaafs' diens instructies.

(Rapport Cie. Van Wijnen over de onafhankelijkheid van de advocaat, april 2006)

Hij constateerde dat de advocaten erin geslaagd waren de Ahold-zaak complexer te maken dan hij is. 'Dat is een compliment waard,' aldus officier van justitie Biemond cynisch.

(NRC Handelsblad, 21 april)

Niets is een verworvenheid, ik kijk continu uit het raam. Maar deze groep partners zal elkaar niet snel loslaten. Alhoewel, als ik kwaad ben, wil ik nog wel eens roepen: 'desnoods ga ik werken'.

(L. Spigt, FD, feb. 2006)

De commissie stelt dat het beroep van advocaat niet meer behoort tot 'het betere soort beroep', zoals vroeger. 'Vertrouwen en autoriteit zijn geërodeerd.' Advocaten zijn nu professionals die worden gezien als 'op winst gerichte zakenlieden.' Ze zijn ondernemer én belangenbehartiger.

(R. Koelewijn, NRC, april 2006)

Het is zeker een heel mooie mevrouw. Maar ik heb geen verhouding met haar gehad. Ik heb een keertje met haar gegeten – een zakelijk gesprek, waar ook nog iemand bij was. Dat mag, bij mijn weten.

(B. Moszkowicz over 'gangsterliefje' Ormindia S. in VK Magazine, april 2006)

Het wordt de hoogste tijd dat de regels rond het verdedigen van zware criminelen op een maatschappelijk aanvaardbaar niveau komen te liggen.

(criminoloog Klaas de Graaff, Provinciale Zeeuwse Courant, 11 april)

Ik snapte de juridische redeneringen niet, ik vond het verschrikkelijk geneuzel op de komma.

(Y. Buruma over zijn Rechtenstudie, NRC, april 2006)

Het is jammer dat zelfs een insider als een criminoloog niet goed weet te beoordelen op welke wijze de advocaat als onderdeel van de strafrechtpleging dient te functioneren.

(H. Cotterell, BN de Stem, 22 april)

Het gevoel als je billen uit elkaar worden geduwd om daarin te kijken – ik heb zelf de rijkdom om te weten hoe dat voelt en dat is zo extreem vernederend!

(Y. Buruma, Intermediair, feb. 2006)

Vaak zie je dat als een negatief cassatieadvies aan de cliënt wordt gegeven, deze vaak toch wil procederen. Veelal wordt dan iemand van de tweede garnituur aangeraden.

(Scheidend advocaat-generaal bij de Hoge Raad Robert Mok in Ars Aequi, april 2006)

Ja, hij deugde niet, dat vond de rechter ook, maar er zijn wel meer mensen die niet deugen die vrij rondlopen.

(Y. Buruma over Samir A., Intermediair, feb. 2006)

Er is één belangrijk punt dat mij zorgen baart en dat is de stelselmatige burgerinformant. Dat onderdeel, artikel 126v Sv, functioneert nog niet goed: het wordt gewoon genegeerd.

(André Rouvoet in Justitie Magazine, april 2006)

Er is voldoende bewijs om deze mensen in verband te brengen met terrorisme. Vrij betekent niet dat ze terrorist-af zijn.

(woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken, NRC Handelsblad, 21 april)